

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра цивільно-правових дисциплін факультету №4

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Цивільне право та процес»

обов'язкових компонент освітньої програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

262 «Правоохоронна діяльність (поліцейські)»

м. Харків
2023 рік

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін факультету № 4
протокол від 16.08.2023 № 9.

Відповідальна особа:

Професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор **Шишка О.Р.**

Розробники:

1. Завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, професор **Зайцев О.Л.**
2. Професор кафедри, доктор юридичних наук, професор **Сліпченко С.О.**
3. Професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор **Шишка О.Р.**
4. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент **Піхурець О.В.**
5. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент **Бортнік О.Г.**
6. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент **Ясечко С.В.**
7. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент **Погребняк О.С.**
8. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент **Шишка Н.В.**

Рецензенти:

1. Проректор з наукової роботи Харківського університету канд. юрид. наук, професор **Сергієнко В.В.**
2. Завідувач кафедри трудового та господарського права факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юрид. наук, професор **Мельник К. Ю.**

1. Опис навчальної дисципліни

Рік вступу 2020

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем – 28	26 – «Цивільна безпека»; 262 – «Правоохоронна діяльність»; перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Навчальний курс: 4 Семестр: 8 Вид контролю: екзамен
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
заочна форма навчання		
Лекції – 6;		
Практичні заняття – 18		
Самостійна робота – 66		
Індивідуальні завдання:		
Контрольна робота – 2 (8 семестр)		
Реферати: – 1 (8 семестр)		

Рік вступу 2021

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем – 28	26 – «Цивільна безпека»; 262 – «Правоохоронна діяльність»; перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Навчальний курс 3 Семестр 5 Вид контролю: екзамен
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		
Лекції – 18;		
Практичні заняття – 26		
Самостійна робота – 46		
Індивідуальні завдання:		
Контрольна робота – 2 (5 семестр)		
Реферати (тощо) – 1 (5 семестр)		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Цивільне право та процес» є: формування у здобувачів вищої освіти знань про правове регулювання нормами цивільного права особистих немайнових та майнових відносин, а також щодо форм та порядку захисту прав та інтересів суб'єктів цивільних правовідносин; вироблення у здобувачів вищої освіти правового мислення, навиків з тлумачення відповідних норм законодавства, формування первинних практичних навиків із застосування у своїй майбутній роботі набутих знань.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Цивільне право та процес» є:

- засвоєння здобувачам вищої освіти основних положень чинного цивільного та цивільно-процесуального законодавства України з метою вироблення уміння працювати з ними та правильно їх застосовувати у конкретних життєвих ситуацій;
- опанування необхідних теоретичних положень, які вироблені наукою цивільного права та наукою цивільного процесу;
- ознайомлення з судовою практикою застосування цивільного та цивільного процесуального законодавства України;
- опанування навиків складання процесуальних документів.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення навчальної дисципліни «Цивільне право та процес» базується на знанні здобувачами вищої освіти юридичних знань з навчальних дисциплін теоретичного та історичного профілю (теорія держави і права, історія політичних і правових вчень, загальна історія держави та права, історія держави і права України тощо); галузевими юридичними науками (конституційним, судових та правоохоронних органів України, адміністративним, господарсько-процесуальним, трудовим, сімейним, підприємницьким, аграрним, екологічним, міжнародним правом тощо).

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти юридичних знань повинен:

знати: основні поняття, категорії, інститути, підгалузі цивільного права та цивільного процесуального права, чинне цивільне та цивільне процесуальне законодавство України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; загальну та спеціальну юридичну термінологію.

уміти: оперувати основними поняттями та категоріями цивільного та цивільного процесуального права, розкривати їх сутність і зміст; застосовувати акти цивільного та цивільного процесуального законодавства для вирішення конкретних ситуацій щодо охорони та захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, інтересів держави; реалізовувати норми цивільного та цивільного процесуального права в професійній діяльності; складати й оформлювати процесуальні документи; здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань, використовувати електронні ресурси мережі інтернет із законодавством та судовою практикою.

Рік вступу 2020 та 2021

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів правоохоронної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
	ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
	ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
	СК3. Здатність професійно оперувати категоріально-понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності.
	СК4. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності.
	СК5. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.
	СК6. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
	СК10. Здатність визначати належні та придатні для юридичного аналізу факти.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Цивільне право – галузь приватного права.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття цивільного права як галузі права. Місце цивільного права в системі права України. Співвідношення цивільного і господарського права. Відмежування цивільного права від інших галузей права України, які регулюють майнові та немайнові відносини.

Предмет та метод цивільно-правового регулювання суспільних відносин. Поняття, ознаки та значення предмету цивільно-правового регулювання. Поняття, ознаки та значення методу цивільно-правового регулювання.

Функції та принципи цивільного права. Поняття, значення та види функцій цивільного права. Поняття, значення та види принципів цивільного права.

Система цивільного права. Поняття та елементи системи цивільного права.

Тема № 2. Акти цивільного законодавства України.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Акти цивільного законодавства, їх система. Дія актів цивільного законодавства у часі, просторі та за колом осіб. Конституція України та її значення для цивільного законодавства. Цивільний кодекс України як основа цивільного законодавства. Закони України. Укази Президента України та постанови Кабінету Міністрів України. Акти законодавства інших органів державної влади України, органів влади Автономної Республіки Крим.

Акти цивільного законодавства і договір. Звичай. Аналогія закону і аналогія права. Співвідношення актів цивільного законодавства і договору. Звичай.

Тема № 3. Цивільні правовідносини.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття та особливості цивільних правовідносин, їх класифікація. Класифікація цивільних правовідносин та її правове значення.

Елементи цивільних правовідносин. Поняття і види суб'єктивних цивільних прав та обов'язків, що складають зміст цивільних правовідносин. Об'єкти та суб'єкти цивільних правовідносин. Поняття та значення об'єктів цивільних правовідносин. Оборотоzдатність об'єктів. Правосуб'єктність учасників цивільних правовідносин.

Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних прав та обов'язків. Юридичний склад. Виникнення цивільних правовідносин на підставах, що не передбачені цивільним законодавством. Події та дії, правомірні та неправомірні дії, вчинки та акти, адміністративні акти та правочини. Значення класифікації юридичних фактів.

Тема № 4. Фізична особа.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття фізичної особи. Правоздатність фізичної особи. Цивільна дієздатність фізичних осіб, зміст та її види. Початок та кінець правоздатності фізичної особи. Обсяг та зміст правоздатності фізичної особи. Співвідношення правоздатності та суб'єктивних прав фізичних осіб. Правоздатність громадян інших держав і осіб без громадянства. Повна цивільна дієздатність. Часткова дієздатність фізичної особи та її зміст. Неповна цивільна дієздатність фізичної особи та її зміст. Дієздатність громадян інших держав і осіб без громадянства.

Обмеження та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною та поновлення в дієздатності. Підстави та правові наслідки обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Порядок здійснення цивільних прав та обов'язків обмежено дієздатними особами. Поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, цивільна дієздатність якої була обмежена. Підстави та правові наслідки визнання фізичної особи недієздатною. Момент визнання фізичної особи недієздатною. Порядок здійснення цивільних прав та обов'язків недієздатними особами. Поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, яка була визнана недієздатною.

Визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Оголошення фізичної особи померлою. Підстави та правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Опіка над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, а також фізичної особи, місце перебування якої невідоме. Скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою та його правові наслідки. Підстави та правові наслідки оголошення фізичної особи померлою. Правові наслідки появи фізичної особи, яка була оголошена померлою.

Поняття, цілі та суб'єкти опіки та піклування. Встановлення опіки та піклування. Обов'язок повідомляти про фізичних осіб, які потребують опіки та піклування. Встановлення опіки та піклування судом. Встановлення опіки та піклування органом опіки та піклування. Місце встановлення опіки або піклування. Призначення опікуна або піклувальника. Орган опіки та піклування. Фізичні особи, над якими встановлюється опіка та піклування. Фізична особа, яка не може бути опікуном або піклувальником. Опіка або піклування над фізичною особою, щодо якої не призначено опікуна або піклувальника.

Тема № 5. Юридичні особи. Участь держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних відносинах.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття, ознаки та види юридичних осіб. Юридичні особи приватного та публічного права. Участь юридичних осіб публічного права у цивільних правовідносинах. Організаційно-правові форми юридичних осіб. Товариства та установи. Підприємницькі та непідприємницькі товариства. Поняття та види

підприємницьких товариств. Поняття та види господарських товариств. Виробничий кооператив.

Цивільна правоздатність та дієздатність юридичної особи. Відповідальність юридичних осіб. Момент виникнення цивільної правоздатності. Особисті немайнові та майнові права юридичної особи.

Створення та припинення юридичної особи. Створення юридичних осіб в залежності від організаційно-правових форм та цілей діяльності. Реорганізація юридичної особи шляхом злиття, приєднання, поділ та перетворення. Підстави та порядок ліквідації юридичної особи. Правові наслідки припинення юридичної особи.

Участь держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних правовідносинах. Українська держава як суб'єкт цивільного права, особливості його правового становища. Автономна Республіка Крим, адміністративно-територіальні утворення у відносинах, що регулюються цивільним законодавством. Органи та представники, через яких діють держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади у цивільних відносинах. Відповідальність за зобов'язаннями держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад.

Тема № 6. Об'єкти цивільних прав.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття і види об'єктів цивільних прав. Оборотоzдатність об'єктів цивільних прав. Об'єкти цивільних прав вилучені з цивільного обороту. Об'єкти цивільних прав обмежено оборотоzдатні.

Речі як об'єкти цивільних прав, їх класифікація. Поняття та правове значення речей як об'єктів цивільних прав. Майно та тварини як особливі об'єкти цивільних прав. Нерухомі та рухомі речі. Речі подільні та неподільні. Споживні та неспоживні. Речі, визначені родовими та індивідуальними ознаками. Головна річ та приналежність. Складові частини речі. Складні речі. Продукція, плоди та доходи.

Гроші (грошові кошти). Валютні цінності. Цінні папери. Поняття та особливості грошей, валютних цінностей як об'єктів цивільних прав. Поняття та види цінних паперів. Окремі види цінних паперів: облігація, вексель, акція, ощадний сертифікат тощо. Передача прав на цінні папери.

Нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав, їх поняття та види. Поняття та види особистих немайнових благ відповідно до Конституції України та Цивільного кодексу України. Результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, особисті немайнові блага.

Тема № 7. Правочини.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття та види правочинів. Умови чинності правочину.

Правочини односторонні, двосторонні та багатосторонні. Оплатні та безоплатні правочини. Умовні правочини. Консенсуальні та реальні правочини. Каузальні та абстрактні правочини. Еквівалентні та алеаторні правочини.

Чинність правочину.

Недійсність правочину. Поняття недійсності правочину. Порядок та правові наслідки визнання правочину недійсним. Види недійсних правочинів.

Тема № 8. Представництво.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття, підстави виникнення представництва. Правочини, які може вчиняти представник. Правове значення представництва. Правові наслідки вчинення правочину представником. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень.

Види представництва. Представництво, що виникає на підставі договору, закону або акту органу юридичної особи. Комерційне представництво. Представництво за довіреністю: поняття, види, форма та строки довіреності, довіреність юридичної особи.

Припинення представництва. Підстави припинення представництва. Припинення представництва за довіреністю. Скасування довіреність. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю.

Тема № 9. Строки та терміни у цивільному праві. Позовна давність.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття строку і терміну, їх види. Обчислення строків. Місце строків (термінів) у системі юридичних фактів цивільного права. Загальні правила про обчислювання строків. Початок та закінчення строку. Порядок вчинення дій в останній день строку.

Поняття, сутність та види позовної давності. Обчислення та перебіг позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється. Загальна та спеціальна позовна давність. Наслідки спливу позовної давності. Правила обчислення позовної давності. Початок перебігу позовної давності. Зупинення та переривання перебігу позовної давності. Перебіг позовної давності у разі залишення позову без розгляду. Застосування позовної давності до додаткових вимог.

Тема № 10. Особисті немайнові права фізичної особи.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття та види особистих немайнових прав. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. Право на життя. Право на охорону здоров'я. Право на медичну допомогу. Право на інформацію про стан свого здоров'я. Право на таємницю про стан здоров'я. Права фізичної особи, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля. Право на свободу. Право на особисту недоторканість. Право на сім'ю. Право на опіку або піклування. Право на ім'я. Право на повагу до гідності та честі. Право на недоторканість ділової репутації. Право на індивідуальність. Право на особисте життя та його таємницю. Право на інформацію. Право на особисті папери.

Право на таємницю кореспонденції. Захист інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле-, та відеозйомок. Охорона інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях та в інших художніх творах. Право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості. Право на місце проживання. Право на недоторканість житла. Право на вибір роду занять. Право на свободу пересування. Право на свободу об'єднання. Право на мирні зібрання.

Здійснення та захист особистих немайнових прав. Забезпечення здійснення особистих немайнових прав. Обмеження особистих немайнових прав. Поновлення порушеного особистого немайнового права. Спростування недостовірної інформації. Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права. Правові наслідки невиконання рішення суду про захист особистого немайнового права. Право фізичної особи, особисте немайнове право якої порушено, на відшкодування шкоди.

Тема № 11. Право власності та інші речові права.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття права власності та його зміст. Поняття права власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Недоторканість права власності. Суб'єкти та об'єкти права власності. Зміст права власності. Право власності Українського народу. Право приватної власності. Право державної власності. Право комунальної власності.

Підстави набуття права власності. Здійснення та припинення права власності. Момент виникнення права власності у набувача. Класифікація підстав набуття права власності та характеристика окремих способів. Момент виникнення у набувача права власності за первинними підставами. Момент набуття права власності за правочином. Порядок та межі здійснення права власності. Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна. Підстави та порядок припинення права власності.

Поняття, види права спільної власності. Здійснення права спільної власності. Підстави виникнення права спільної власності. Утримання майна, що перебуває у спільній власності. Виділення частки співвласника. Припинення права спільної власності.

Поняття та види захисту права власності. Види способів захисту права власності. Речово-правові способи захисту права власності. Витребування майна власника із чужого незаконного володіння (віндикаційний позов). Витребування майна власником від добросовісного набувача. Розрахунки при витребуванні речей із незаконного володіння. Захист прав власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов). Визнання права власності. Виключення майна з опису та звільнення від арешту. Зобов'язально-правові та інші способи захисту права власності. Відшкодування шкоди заподіяної речам власника. Недійсність актів, що порушують право власності. Дії органів внутрішніх справ із захисту права власника при порушенні права.

Речові права на чуже майно. Право володіння чужим майном як речове право. Суб'єкти та об'єкти володіння. Виникнення володіння та його припинення. Іпотека та притримання. Захист володіння майном. Право користування чужим майном як речове право. Сервітут: поняття, види, підстави виникнення, припинення та його захист. Суперфіцій та емфітевзис: поняття, підстави виникнення, припинення та їх захист.

Тема № 12. Загальні положення про право інтелектуальної власності.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття та зміст права інтелектуальної власності. Система виключних прав на нематеріальні об'єкти. Законодавство про інтелектуальну власність в Україні. Загальні риси виключних прав на нематеріальні об'єкти. Особисті немайнові права інтелектуальної власності. Майнові права інтелектуальної власності. Передання майнових прав інтелектуальної власності. Вільне використання майнових прав. Основні інститути права інтелектуальної власності: авторське право, суміжні права, право промислової власності, право на комерційну інформацію, тощо.

Авторське право і суміжні права. Поняття та ознаки об'єктів авторського права. Літературні та художні твори. Комп'ютерні програми. Компіляції даних. Інші твори. Обсяг правової охорони об'єктів авторського права. Зміст суб'єктивного авторського права. Обмеження авторського права. Момент виникнення авторського права. Особисті немайнові та майнові авторські права. Строк дій авторського права. Правові наслідки закінчення строку чинності авторського права. Об'єкти суміжних прав. Суб'єкти суміжних прав. Використання суміжних прав.

Патентне право. Поняття та ознаки об'єктів патентного права. Винахід, корисна модель, промисловий зразок. Обсяг правової охорони об'єктів патентного права.

Право на комерційне найменування. Право на торгівельну марку.

Тема № 13. Загальні положення про зобов'язання.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття зобов'язального права і його місце в системі галузі цивільного права. Зобов'язальне правовідношення (зобов'язання). Поняття зобов'язального права в об'єктивному розумінні. Система зобов'язального права. Загальні та спеціальні норми зобов'язального права та їх співвідношення. Поняття зобов'язального правовідношення (зобов'язання). Поняття і види підстав виникнення зобов'язань. Правова класифікація зобов'язань і критерії її здійснення. Суб'єкти зобов'язань. Треті особи у зобов'язанні. Зміна осіб у зобов'язанні.

Виконання зобов'язання. Способи забезпечення належного виконання зобов'язань. Загальні умови виконання зобов'язання. Поняття належного виконання зобов'язання. Суб'єкт, предмет, строк, місце, спосіб та валюта виконання зобов'язань. Способи забезпечення належного виконання зобов'язань: неустойка, завдаток, порука, гарантія, застава, притримання.

Припинення зобов'язань. Правові наслідки порушення зобов'язань. Поняття і підстави припинення зобов'язань. Припинення зобов'язання належним виконанням, переданням відступного, зарахуванням зустрічних вимог, за домовленістю сторін, прощенням боргу, поєднанням боржника і кредитора в одній особі, неможливістю його виконання, смертю фізичної або ліквідацією юридичної особи. Поняття порушення зобов'язання. Правові наслідки порушення зобов'язань та їх види.

Цивільно-правова відповідальність: поняття, умови, види. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.

Тема № 14. Загальні положення про договір.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття та види договорів. Принцип свободи договору. Публічний договір. Договір приєднання, попередній договір, договір на користь третьої особи.

Зміст цивільно-правового договору і класифікація його умов. Форма договору. Істотні, звичайні та випадкові умови договору. Тлумачення умов договору. Форма договору, правові наслідки недотримання форми договору.

Укладення, зміна та розірвання договору. Порядок укладення договору. Оферта. Акцепт. Підстави для зміни або розірвання договору.

Тема № 15. Окремі види договорів.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Загальна характеристика договорів про передачу майна у власність. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків. Договір купівлі-продажу. Договір роздрібної купівлі-продажу. Договір поставки. Договір контрактації. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Договір міни. Договір ренти. Договір довічного утримання (догляду). Договір дарування.

Загальна характеристика договорів про передання майна у тимчасове володіння та користування. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків. Договір найму (оренди). Договір прокату. Договір найму (оренди) земельної ділянки. Договору найму (оренди) будівлі та житла. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Лізинг. Договір позички.

Загальна характеристика договорів про виконання робіт. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків. Договір підряду та його види (договір побутового підряду, договір будівельного підряду, договір підряду на проектні та пошукові роботи). Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт.

Загальна характеристика договорів з надання послуг. Договір

перевезення. Договір транспортного експедирування. Договір зберігання. Договір страхування. Договір доручення. Договір комісії. Договір управління майном. Договір позики, кредитний договір, договір банківського вкладу. Договір факторингу. Загальні положення про розрахунки.

Загальна характеристика договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Договір про комерційну концесію. Види таких договорів: ліцензійний договір, договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності, договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.

Договір про спільну діяльність. Договір простого товариства. Поняття, загальна характеристика та форма договору про спільну діяльність. Поняття договору простого товариства, вклади учасників, спільне майно, витрати та збитки учасників, припинення договору простого товариства, відповідальність учасників.

Тема № 16. Недоговірні зобов'язання.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Загальна характеристика недоговірних зобов'язань.

Недоговірні зобов'язання, що виникають з правомірних дій. Публічна обіцянка винагороди. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.

Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Зобов'язання, що виникають в разі створення загрози життю, здоров'ю, майну осіб: поняття, сторони, підстави виникнення, предмет, права та обов'язки сторін.

Деліктні зобов'язання. Поняття і система деліктних зобов'язань. Суб'єкти і зміст деліктних зобов'язань. Класифікація деліктних зобов'язань. Правові умови виникнення деліктних зобов'язань: необхідні та факультативні умови виникнення деліктних зобов'язань.

Відшкодування шкоди. Загальні положення про порядок та об'єм відшкодування заподіяної шкоди. Врахування вини потерпілого та майнового стану заподіювача шкоди в деліктних зобов'язаннях. Відшкодування шкоди, завданою особою у разі здійснення нею права на самозахист. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності. Відшкодування моральної шкоди: поняття, порядок та обсяг відшкодування моральної шкоди. Відшкодування шкоди, заподіяної найманим працівником установи, підприємства, організації під час виконання ним своїх трудових обов'язків. Відшкодування шкоди, заподіяної незаконними діями органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, або органами місцевого самоврядування або їхніми посадовими особами. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання,

попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду. Відшкодування шкоди, завданої злочином. Відшкодування шкоди, завданої особами, що не досягли повноліття. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Відшкодування ядерної небезпеки. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я або смертю. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави (кондикційні зобов'язання). Поняття, сторони, підстави виникнення, предмет, права та обов'язки.

Тема № 17. Загальні положення про спадкування.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття спадкування, підстави спадкування. Відкриття спадщини, місце і час відкриття спадщини.

Спадкова маса. Суб'єкти спадкових правовідносин. Об'єкти спадкового правонаступництва. Права та обов'язки, які входять до складу спадщини, права та обов'язки померлого, які не успадковуються. Спадкоємці. Право на спадкування. Визначення кола спадкоємців, підстави усунення від спадкування. Спадкування права на земельну ділянку; спадкування частки у праві спільної власності; спадкування права на вклад у банку; спадкування права на відшкодування збитків, моральної шкоди та сплату неустойки.

Спадкування за заповітом. Поняття заповіту. Право на заповіт, право на зміну та скасування заповіту. Суб'єкти спадкування за заповітом. Загальні вимоги до форми заповіту. Заповіт з умовою. Заповіт подружжя. Секретний заповіт. Недійсність заповіту. Посвідчення заповіту (посвідчення заповіту нотаріусами, іншими посадовими особами, посвідчення заповіту при свідках). Зміст заповіту. Види заповідальних розпоряджень: підпризначення спадкоємців, заповідальний відказ, покладення. Право на обов'язкову частку у спадщині.

Спадкування за законом. Підстави спадкування за законом. Черговість спадкування за законом. Зміна черговості закликання до спадкування. Спадкування за правом представлення. Частка спадкоємців за законом у спадковому майні.

Здійснення спадкових прав. Дії, які свідчать про прийняття спадщини. Прийняття спадщини малолітніми, неповнолітніми, недієздатними особами та особами, дієздатність яких обмежена. Строки для прийняття спадщини. Право на відмову від прийняття спадщини. Правові наслідки відмови від прийняття спадщини. Перехід права на прийняття спадщини. Оформлення права на спадщину. Свідоцтво про право на спадщину.

Спадковий договір. Спадковий договір, його поняття. Сторони спадкового договору. Форма спадкового договору. Обов'язки набувача у спадковому договорі. Особливості спадкового договору з участю подружжя. Забезпечення виконання спадкового договору. Розірвання спадкового договору.

Тема № 18. Судова влада і правосуддя в цивільних справах. Поняття, предмет цивільного процесуального права. Принципи цивільного процесуального права.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Форми захисту цивільних прав, свобод та інтересів фізичних осіб, юридичних осіб та інтересів держави. Судова форма захисту цивільних прав, свобод та інтересів фізичних осіб, юридичних осіб та інтересів держави (поняття та значення).

Поняття цивільного процесу (цивільного судочинства), його завдання та види. Стадії цивільного процесу.

Поняття цивільної процесуальної форми (суть, основні риси та значення).

Предмет і метод цивільного процесуального права. Джерела цивільного процесуального права. Застосування Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини в цивільному судочинстві.

Поняття і значення принципів цивільного процесуального права, їх класифікація. Принципи диспозитивності та змагальності цивільного судочинства. Загальна характеристика основних принципів цивільного судочинства. Диспозитивність та змагальність цивільного судочинства

Тема № 19. Цивільні процесуальні правовідносини. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття та елементи цивільних процесуальних правовідносин, підстави і передумови їх виникнення.

Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Склад суду, відводи.

Поняття та види цивільної юрисдикції судів. Предметна, суб'єктна та інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність)

Тема № 20. Учасники судового процесу

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття і склад учасників справи. Процесуальні права та обов'язки учасників справи. Цивільна процесуальна правоздатність та дієздатність. Неприпустимість зловживання процесуальними правами.

Сторони в цивільному процесі. Процесуальна співучасть. Поняття, процесуальні права і обов'язки сторін. Поняття, умови і порядок заміни неналежного відповідача, залучення співвідповідача. Наслідки заміни неналежного відповідача, залучення співвідповідача. Поняття, умови та види процесуальної співучасті. Процесуальні права та обов'язки співучасників.

Треті особи в цивільному процесі. Поняття третіх осіб, їх процесуальні права та обов'язки. Підстави та процесуальний порядок залучення (вступу) третіх осіб. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору. Відміна третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, від

первісних позивачів та співпозивачів. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору. Порядок залучення (вступу) їх до справи. Відміна третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, від співучасників (співпозивачів, співвідповідачів).

Процесуальне правонаступництво. Поняття й умови участі у справі правонаступника. Види правонаступництва. Відмінність заміни осіб у процесі у порядку правонаступництва від заміни осіб у порядку заміни неналежного відповідача належним.

Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб. Підстави та форми їх участі. Процесуальні права та обов'язки органів та осіб, яким за законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.

Судове представництво. Поняття, значення та види судового представництва. Законне представництво у суді. Договірне представництво у суді. Особи, які можуть бути представниками. Особи, які не можуть бути представниками. Повноваження представника у суді. Документи, що посвідчують повноваження представника.

Інші учасники судового процесу. Особи, які є іншими учасниками цивільного процесу (помічник судді, секретар судового засідання, судовий розпорядник, свідок, експерт, експерт з питань права, спеціаліст, перекладач). Їх процесуальні права та обов'язки.

Тема № 21. Доказування та докази у цивільному процесі

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття, мета та етапи доказування у цивільному процесі. Межі доказування у цивільному процесі.

Поняття судових доказів та засобів доказування у цивільному процесі. Доказові факти.

Предмет доказування. Визначення предмета доказування у конкретних цивільних справах.

Обов'язки доказування і подання доказів. Підстави звільнення від доказування. Правові презумпції (поняття, значення). Витребування доказів.

Належність, допустимість, достатність і достовірність доказів.

Класифікація доказів.

Показання свідків. Порядок допиту свідків. Використання свідком письмових записів. Порядок допиту малолітніх і неповнолітніх свідків. Оголошення показань свідків. Письмове опитування учасників справи як свідків. Допит сторін, третіх осіб, їх представників як свідків.

Письмові докази. Порядок дослідження письмових доказів. Оголошення і дослідження змісту особистих паперів, листів, записів телефонних розмов, телеграм та інших видів кореспонденції. Повернення оригіналів письмових доказів.

Електронні докази. Порядок дослідження електронних доказів. Відтворення звукозапису, демонстрація відеозапису і їх дослідження.

Речові докази. Порядок дослідження речових доказів. Огляд доказів за

їх місцезнаходженням. Огляд речових доказів, що швидко псуються. Повернення речових доказів.

Висновок експерта. Підстави і порядок призначення експертизи судом. Обов'язкове призначення експертизи судом. Проведення експертизи на замовлення учасників справи. Збирання матеріалів для проведення експертизи та проведення експертизи. Наслідки ухилення від участі в експертизі. Комісійна експертиза. Комплексна експертиза. Додаткова і повторна експертиза. Вимоги до висновку експерта. Висновок експерта у галузі права.

Забезпечення доказів. Підстави, способи і порядок забезпечення доказів.

Тема № 22. Процесуальні строки. Судові витрати. Заходи процесуального примусу

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Процесуальні строки: поняття, види, порядок обчислення та наслідки пропущення процесуальних строків. Поняття, види та порядок обчислення процесуальних строків. Початок перебігу процесуальних строків. Закінчення процесуальних строків. Зупинення процесуальних строків. Наслідки пропущення процесуальних строків. Поновлення та продовження процесуальних строків.

Поняття та види судових витрат. Попереднє визначення суми судових витрат, їх забезпечення та попередня оплата. Розподіл судових витрат між сторонами. Розподіл судових витрат між сторонами. Розподіл витрат у разі відмови від позову і укладення мирової угоди.

Судовий збір: порядок обчислення та сплати. Витрати, що пов'язані з розглядом справи.

Заходи процесуального примусу: поняття, види, підстави та порядок застосування.

Тема № 23. Позов. Відкриття провадження у справі

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Право на судовий захист. Поняття і сутність позовного провадження. Поняття позову та його елементи. Види позовів.

Пред'явлення позову. Позовна заява та її реквізити. Об'єднання та роз'єднання кількох позовних вимог.

Право на судовий захист відповідача. Заперечення відповідача проти позову. Зустрічний позов.

Мирова угода. Зміна позову. Відмова від позову. Визнання позову.

Забезпечення позову.

Відкриття провадження у справі. Підстави для відмови у відкритті провадження. Залишення позовної заяви без руху. Повернення заяви. Матеріально-правові і процесуально-правові наслідки відкриття провадження у справі. Правові наслідки відмови у відкритті провадження у справі.

Тема № 24. Підготовче провадження. Розгляд справи по суті.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття та значення підготовчого провадження. Попереднє судове засідання. Поняття та значення підготовчого провадження. Завдання і строк підготовчого провадження. Мета, порядок та строк проведення попереднього судового засідання. Питання, що вирішуються у попередньому судовому засіданні. Судові виклики і повідомлення. . Види судових повісток. Зміст судової повістки. Надіслання та вручення судових повісток. Розшук відповідача.

Письмові заяви учасників справи.

Поняття і значення стадії розгляду справи по суті. Судове засідання. Завдання і строки розгляду справи по суті. Порядок проведення судового засідання. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції. Обов'язки осіб, присутніх у залі судового засідання. Фіксування цивільного процесу.

Підстави і наслідки відкладення розгляду справи, оголошення перерви в розгляді справи. Зупинення провадження у справі.

Закінчення справи без ухвалення судового рішення. Підстави й порядок закриття провадження по справі та залишення заяви без розгляду. Правові наслідки закриття провадження по справі та залишення заяви без розгляду.

Розгляд справ у порядку спрощеного позовного провадження. Справи, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження. Особливості розгляду судом справ у порядку спрощеного провадження. Строк розгляду справи у порядку спрощеного позовного провадження.

Тема № 25. Судові рішення. Заочний розгляд справи

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття та види судових рішень. Вимоги, яким повинно відповідати судове рішення. Рішення суду. Ухвала суду. Постанова суду. Судовий наказ.

Порядок ухвалення судових рішень та постановлення ухвал, їх форма. Видача або направлення копій судового рішення учасникам справи.

Зміст судового рішення як процесуального документа.

Засоби усунення недоліків рішення судом, який його постановив. Виправлення описок та явних арифметичних помилок. Додаткове рішення. Роз'яснення рішення суду.

Законна сила судового рішення. Порядок та наслідки набрання судовим рішенням законної сили.

Умови та порядок проведення заочного розгляду справи. Заочне рішення та його перегляд.

Тема № 26. Наказне провадження. Окреме провадження

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Поняття та особливості наказного провадження. Вимоги за якими може бути виданий судовий наказ.

Судовий наказ та його скасування. Порядок звернення із заявою про видачу судового наказу. Розгляд заяви про видачу судового наказу. Вимоги до судового наказу. Надіслання боржникові копії судового наказу. Скасування судового наказу. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачові.

Загальна характеристика окремого провадження в цивільному судочинстві. Процесуальні особливості судового розгляду справ окремого провадження. Справи, що розглядаються в порядку окремого провадження.

Тема № 27. Перегляд судових рішень

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Загальна характеристика апеляційного провадження. Право апеляційного оскарження та порядок його реалізації. Суди апеляційної інстанції. Право апеляційного оскарження та порядок його реалізації. Строки апеляційного оскарження. Форми і зміст апеляційної скарги. Порядок подання апеляційної скарги. Повноваження суду апеляційної інстанції.

Загальна характеристика касаційного провадження. Право касаційного оскарження та порядок його реалізації. Суд касаційної інстанції. Право касаційного оскарження. Строк касаційного оскарження. Форма і зміст касаційної скарги, порядок її подання. Повноваження суду касаційної інстанції.

Загальна характеристика перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Підстави перегляду. Строк подання заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Розгляд заяви.

Тема № 28. Виконання судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб). Судовий контроль за виконанням судових рішень. Визнання та виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів в Україні.

Зміст навчальних питань, що входять до теми:

Загальна характеристика примусового виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб). Рішення суду, що звертаються до примусового виконання і виконавчі документи. Зміст виконавчого листа. Видача дубліката виконавчого листа. Строк пред'явлення виконавчих документів до виконання.

Повноваження суду, щодо питань виконавчого провадження.

Поворот виконання судових рішень. Порядок вирішення питання про поворот виконання судових рішень. Строк подання заяви про поворот виконання судових рішень.

Судовий контроль за виконанням судового рішення. Право на звернення зі скаргою до суду. Строки, порядок звернення зі скаргою. Судове рішення за скаргою.

Визнання і виконання в Україні рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів. Міжнародна правова допомога у цивільних справах.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

4.1.1. Рік вступу 2020 (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю	
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські	Практичні заняття	Лабораторні		Самостійна робота
Семестр № 5							
Тема № 1: Цивільне право – галузь приватного права.	2,5	2				2	ЕКЗАМЕН
Тема № 2: Акти цивільного законодавство України.	3,5					3	
Тема № 3: Цивільні правовідносини.	2,5					2	
Тема № 4: Фізична особа.	5,5			2		3	
Тема № 5: Юридичні особи. Участь держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних відносинах.	5			2		3	
Тема № 6: Об’єкти цивільних прав.	2					2	
Тема № 7: Правочини.	2					2	
Тема № 8: Представництво.	2					2	
Тема № 9: Строки та терміни у цивільному праві. Позовна давність.	2					2	
Тема № 10: Особисті немайнові права фізичної особи.	2					2	
Тема № 11: Право власності та інші речові права.	7	2		2		3	
Тема № 12: Загальні положення про право інтелектуальної власності.	2					2	
Тема № 13: Загальні положення про зобов’язання.	2					2	
Тема № 14: Загальні положення про договір.	5			2		3	

Тема №15: Окремі види договорів.	2				2	ЕКЗАМЕН
Тема № 16: Недоговірні зобов'язання.	5		2		3	
Тема № 17: Загальні положення про спадкування.	2				2	
Тема № 18: Судова влада і правосуддя в цивільних справах. Поняття, предмет цивільного процесуального права. Принципи цивільного процесуального права.	2,6	2			2	
Тема № 19: Цивільні процесуальні правовідносини. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин.	5,7		2		3	
Тема № 20: Учасники судового процесу.	5,7		2		3	
Тема № 21: Доказування та докази у цивільному процесі.	5		2		3	
Тема № 22: Процесуальні строки. Судові витрати. Заходи процесуального примусу.	2				2	
Тема № 23: Позов. Відкриття провадження у справі.	5		2		3	
Тема № 24: Підготовче провадження. Розгляд справи по суті.	2				2	
Тема № 25: Судові рішення. Заочний розгляд справи..	2				2	ЕКЗАМЕН
Тема № 26: Наказне провадження Окреме провадження.	2				2	
Тема № 27: Перегляд судових рішень	2				2	
Тема № 28: Виконання судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб). Судовий контроль за виконанням судових рішень. Визнання та виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів в Україні, надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів	2				2	
Всього за семестр № 5	90	6	18		66	

4.1.2. Рік вступу 2021 (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю
	Всього	з них:				
		лекції	Семінарські	Практичні заняття	Лабораторні	
Семестр № 5						
Тема № 1: Цивільне право – галузь приватного права.	2	2				1
Тема № 2: Акти цивільного законодавство України.	2					1
Тема № 3: Цивільні правовідносини.	5	2		2		2
Тема № 4: Фізична особа.	5			2		2
Тема № 5: Юридичні особи. Участь держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних відносинах.	4			2		2
Тема № 6: Об'єкти цивільних прав.	2					2
Тема № 7: Правочини.	5	2		2		2
Тема № 8: Представництво.	2					1
Тема № 9: Строки та терміни у цивільному праві. Позовна давність.	1					1
Тема № 10: Особисті немайнові права фізичної особи.	1					1
Тема № 11: Право власності та інші речові права.	6	2		2		2
Тема № 12: Загальні положення про право інтелектуальної власності.	2					2
Тема № 13: Загальні положення про зобов'язання.	3	2				2
Тема № 14: Загальні положення про договір.	5			2		2
Тема №15: Окремі види договорів.	2					2
Тема № 16:Недоговірні зобов'язання.	4			2		2
Тема № 17: Загальні положення про спадкування.	3			2		1
Тема № 18: Судова влада і правосуддя в цивільних справах. Поняття, предмет цивільного процесуального права. Принципи цивільного процесуального права.	3	2				1
Тема № 19: Цивільні процесуальні правовідносини. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин.	4			2		2
Тема № 20: Учасники судового процесу.	6	2		2		2

Тема № 21: Доказування та докази у цивільному процесі.	4			2		2
Тема № 22: Процесуальні строки. Судові витрати. Заходи процесуального примусу.	1					1
Тема № 23: Позов. Відкриття провадження у справі.	5	2		2		2
Тема № 24: Підготовче провадження. Розгляд справи по суті.	2					1
Тема № 25: Судові рішення. Заочний розгляд справи..	1					1
Тема № 26: Наказне провадження Окреме провадження.	2					2
Тема № 27: Перегляд судових рішень	4	2				2
Тема № 28: Виконання судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб). Судовий контроль за виконанням судових рішень. Визнання та виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів в Україні, надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів	4			2		2
Всього за семестр № 5	90	18		26		46

4.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1. «Цивільне право – галузь приватного права».		
	<p>Поняття цивільного права як галузі права. Місце цивільного права в системі права України. Відмежування цивільного права від інших галузей права України, які регулюють майнові та немайнові відносини.</p> <p>Предмет та метод цивільно-правового регулювання суспільних відносин. Поняття, ознаки та значення предмету цивільно-правового регулювання. Поняття, ознаки та значення методу цивільно-правового регулювання.</p> <p>Функції та принципи цивільного права. Поняття, значення та види функцій цивільного права. Поняття, значення та види принципів цивільного права.</p> <p>Система цивільного права. Поняття та елементи системи цивільного права.</p>	<p>Основна: 6, с.11-37; 8, с.9-19;</p> <p>Допоміжна: 13, с.6-15; 19, с.12-35; 20, с.12-21</p>
Тема № 2. «Акти цивільного законодавства України».		
	<p>Акти цивільного законодавства, їх система. Конституція України та її значення для цивільного законодавства. Цивільний кодекс України як основа цивільного законодавства. Закони України. Укази Президента України та постанови Кабінету Міністрів України. Акти законодавства інших органів державної влади України, органів влади Автономної Республіки Крим.</p> <p>Дія актів цивільного законодавства у часі, просторі та за колом осіб.</p> <p>Акти цивільного законодавства і договір. Звичай. Міжнародний договір, який регулює цивільні відносини, як частина національного цивільного законодавства України. Аналогія закону і аналогія права.</p>	<p>Основна: 6, с.38-69; 8, с.20-31;</p> <p>Допоміжна: 20, с.21-27</p>
Тема № 3. «Цивільні правовідносини».		
	<p>Поняття та особливості цивільних правовідносин. Класифікація цивільних правовідносин та її правове значення. Елементи цивільних правовідносин. Поняття і види суб'єктивних цивільних прав та обов'язків, що складають зміст цивільних правовідносин. Об'єкти та суб'єкти цивільних правовідносин. Поняття та значення об'єктів цивільних правовідносин. Оборотоzдатність об'єктів. Правосуб'єктність учасників цивільних правовідносин.</p> <p>Поняття та види підстав (юридичних фактів) виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин. Юридичний склад. Виникнення цивільних правовідносин на підставах, що не передбачені цивільним законодавством. Події та дії, правомірні та неправомірні дії, вчинки та акти, адміністративні акти та правочини. Значення класифікації юридичних фактів.</p>	<p>Основна: 6, с.80-103; 8, с.32-49;</p> <p>Допоміжна: 13, с.16-23; 19, с.28-37 20, с.36-42</p>
Тема № 4. «Фізична особа».		
	<p>Поняття фізичної особи. Правоздатність фізичної особи. Початок та кінець правоздатності фізичної особи. Обсяг та зміст правоздатності фізичної особи. Співвідношення правоздатності та суб'єктивних прав фізичних осіб. Правоздатність громадян інших держав і осіб без</p>	<p>Основна: 6, с.133-214; 8, с.58-93;</p> <p>Допоміжна:</p>

	<p>громадянства.</p> <p>Цивільна дієздатність фізичних осіб, зміст та її види. Повна цивільна дієздатність. Часткова дієздатність фізичної особи та її зміст. Неповна цивільна дієздатність фізичної особи та її зміст. Дієздатність громадян інших держав і осіб без громадянства.</p> <p>Обмеження та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною та поновлення в дієздатності. Підстави та правові наслідки обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Порядок здійснення цивільних прав та обов'язків обмежено дієздатними особами. Поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, цивільна дієздатність якої була обмежена. Підстави та правові наслідки визнання фізичної особи недієздатною. Момент визнання фізичної особи недієздатною. Порядок здійснення цивільних прав та обов'язків недієздатними особами. Поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, яка була визнана недієздатною.</p> <p>Визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Оголошення фізичної особи померлою. Підстави та правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Опіка над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, а також фізичної особи, місце перебування якої невідоме. Скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою та його правові наслідки. Підстави та правові наслідки оголошення фізичної особи померлою. Правові наслідки появи фізичної особи, яка була оголошена померлою.</p> <p>Поняття, цілі та суб'єкти опіки та піклування. Обов'язок повідомляти про фізичних осіб, які потребують опіки та піклування. Встановлення опіки та піклування судом. Встановлення опіки та піклування органом опіки та піклування. Місце встановлення опіки або піклування. Призначення опікуна або піклувальника. Орган опіки та піклування. Фізичні особи, над якими встановлюється опіка та піклування. Фізична особа, яка не може бути опікуном або піклувальником. Опіка або піклування над фізичною особою, щодо якої не призначено опікуна або піклувальника.</p>	20, с.48-65
	<p><i>Тема № 5. «Юридичні особи. Участь держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних відносинах».</i></p> <p>Поняття, ознаки та види юридичних осіб. Юридичні особи приватного та публічного права. Участь юридичних осіб публічного права у цивільних правовідносинах. Органи внутрішніх справ як юридичні особи публічного права. Організаційно-правові форми юридичних осіб. Товариства та установи. Підприємницькі та непідприємницькі товариства.</p> <p>Цивільна правоздатність та дієздатність юридичної особи. Момент виникнення цивільної правоздатності. Особисті немайнові та майнові права юридичної особи. Філії та представництва юридичної особи.</p> <p>Відповідальність юридичних осіб.</p>	<p>Основна: 6, с.215-311; 8, с.94-145</p> <p>Допоміжна: 19, с.65-93; 20, с.74-140</p>

	<p>Створення та припинення юридичної особи. Створення юридичних осіб в залежності від організаційно-правових форм та цілей діяльності. Реорганізація юридичної особи шляхом злиття, приєднання, поділ та перетворення. Підстави та порядок ліквідації юридичної особи. Правові наслідки припинення юридичної особи.</p> <p>Поняття та види підприємницьких товариств. Поняття та види господарських товариств. Виробничий кооператив.</p> <p>Участь держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних правовідносинах. Українська держава як суб'єкт цивільного права, особливості його правового становища. Автономна Республіка Крим, адміністративно-територіальні утворення у відносинах, що регулюються цивільним законодавством. Органи та представники, через яких діють держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади у цивільних відносинах. Відповідальність за зобов'язаннями держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад.</p>	
	<p><i>Тема № 6. «Об'єкти цивільних прав».</i></p> <p>Поняття і види об'єктів цивільних прав. Оборотоzdатність об'єктів цивільних прав. Об'єкти цивільних прав вилучені з цивільного обороту. Об'єкти цивільних прав обмежено оборотоzdатні.</p> <p>Речі як об'єкти цивільних прав, їх класифікація. Поняття та правове значення речей як об'єктів цивільних прав. Майно та тварини як особливі об'єкти цивільних прав. Нерухомі та рухомі речі. Речі подільні та неподільні. Споживні та неспоживні. Речі, визначені родовими та індивідуальними ознаками. Головна річ та приналежність. Складові частини речі. Складні речі. Продукція, плоди та доходи.</p> <p>Гроші (грошові кошти). Валютні цінності. Цінні папери. Поняття та особливості грошей, валютних цінностей як об'єктів цивільних прав. Поняття та види цінних паперів. Окремі види цінних паперів: облігація, вексель, акція, ощадний сертифікат тощо. Передача прав на цінні папери.</p> <p>Нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав, їх поняття та види. Поняття та види особистих немайнових благ відповідно до Конституції України та Цивільного кодексу України. Результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, особисті немайнові блага.</p>	<p>Основна: 6, с.312-354; 8, с.146-166</p> <p>Допоміжна: 19, с.94-116; 20, с.146-156</p>
	<p><i>Тема № 7. «Правочини».</i></p> <p>Поняття, ознаки та значення правочинів.</p> <p>Види правочинів. Правочини односторонні, двосторонні та багатосторонні. Оплатні та безоплатні правочини. Умовні правочини. Консенсуальні та реальні правочини. Каузальні та абстрактні правочини. Еквівалентні та алеаторні правочини.</p> <p>Недійсність правочину. Поняття недійсності правочину. Порядок та правові наслідки визнання правочину недійсним. Види недійсних правочинів.</p>	<p>Основна: 6, с.355-387; 8, с.166-196</p> <p>Допоміжна: 20, с.162-198</p>
	<p><i>Тема № 8. «Представництво».</i></p> <p>Поняття та підстави виникнення представництва. Правове значення представництва. Правочини, які може вчиняти</p>	

	<p>представник. Правові наслідки вчинення правочину представником. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень.</p> <p>Види представництва. Представництво, що виникає на підставі договору, закону або акта органу юридичної особи. Комерційне представництво. Представництво за довіреністю: поняття, види, форма та строки довіреності, довіреність юридичної особи.</p> <p>Припинення представництва. Підстави припинення представництва. Припинення представництва за довіреністю. Скасування довіреність. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю.</p>	<p>Основна: 6, с.388-417; 8, с.197-215</p> <p>Допоміжна: 20, с.206-212</p>
	<p><i>Тема № 9. «Строки та терміни у цивільному праві. Позовна давність».</i></p>	
	<p>Поняття строку і терміну, їх види. Обчислення строків. Місце строків (термінів) у системі юридичних фактів цивільного права. Загальні правила про обчислювання строків. Початок та закінчення строку. Порядок вчинення дій в останній день строку.</p> <p>Поняття, сутність та види позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється. Загальна та спеціальна позовна давність.</p> <p>Обчислення та перебіг позовної давності. Зупинення та переривання перебігу строків позовної давності. Наслідки впливу позовної давності. Правила обчислення позовної давності. Початок перебігу позовної давності. Поняття, підстави та правове значення зупинення та переривання перебігу позовної давності. Перебіг позовної давності у разі залишення позову без розгляду. Застосування позовної давності до додаткових вимог.</p>	<p>Основна: 6, с.418-449; 8, с.216-231</p> <p>Допоміжна: 19, с.117-129; 20, с.242-250, 256-262</p>
	<p><i>Тема № 10. «Особисті немайнові права фізичної особи».</i></p>	
	<p>Поняття та види особистих немайнових прав. Здійснення та захист особистих немайнових прав. Забезпечення здійснення особистих немайнових прав. Обмеження особистих немайнових прав. Поновлення порушеного особистого немайнового права. Спростування недостовірної інформації. Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права. Правові наслідки невиконання рішення суду про захист особистого немайнового права. Право фізичної особи, особисте немайнове право якої порушено, на відшкодування шкоди.</p> <p>Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Право на життя. Право на охорону здоров'я. Право на медичну допомогу. Право на інформацію про стан свого здоров'я. Право на таємницю про стан здоров'я. Права фізичної особи, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля. Право на свободу. Право на особисту недоторканість. Право на сім'ю. Право на опіку або піклування.</p> <p>Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. Право на ім'я. Право на повагу до гідності та</p>	<p>Основна: 6, с.450-489; 8, с.232-245</p> <p>Допоміжна: 20, с.270-305</p>

	<p>честі. Право на недоторканість ділової репутації. Право на індивідуальність. Право на особисте життя та його таємницю. Право на інформацію. Право на особисті папери. Право на таємницю кореспонденції. Захист інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле-, та відеозйомок. Охорона інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях та в інших художніх творах. Право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості. Право на місце проживання. Право на недоторканість житла. Право на вибір роду занять. Право на свободу пересування. Право на свободу об'єднання. Право на мирні зібрання.</p>	
	<p><i>Тема № 11. «Право власності та інші речові права».</i></p> <p>Поняття права власності та його зміст. Поняття права власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Недоторканість права власності. Суб'єкти та об'єкти права власності. Зміст права власності.</p> <p>Право власності Українського народу. Право приватної власності. Право державної власності. Право комунальної власності. Поняття та зміст.</p> <p>Підстави набуття права власності. Класифікація підстав набуття права власності та характеристика окремих способів. Момент виникнення права власності у набувача. Момент виникнення у набувача права власності за первинними підставами. Момент набуття права власності за правочином. Здійснення права власності. Порядок та межі здійснення права власності. Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна.</p> <p>Припинення права власності. Підстави та порядок припинення права власності.</p> <p>Поняття, види права спільної власності. Здійснення права спільної власності. Підстави виникнення права спільної власності. Утримання майна, що перебуває у спільній власності. Виділення частки співвласника. Припинення права спільної власності.</p> <p>Поняття та види захисту права власності. Принцип рівних умов захисту всіх суб'єктів права власності. Основні засади захисту права власності. Види способів захисту права власності. Витребування майна власника із чужого незаконного володіння (віндикаційний позов). Витребування майна власником від добросовісного набувача. Розрахунки при витребуванні речей із незаконного володіння. Захист прав власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов). Визнання права власності. Виключення майна з опису та звільнення від арешту. Зобов'язально-правові та інші способи захисту права власності. Відшкодування шкоди заподіяної речам власника. Недійсність актів, що порушують право власності. Дії органів внутрішніх справ із захисту права власника при порушенні права.</p> <p>Право володіння чужим майном як речове право. Суб'єкти та об'єкти володіння. Виникнення володіння та його припинення.</p>	<p>Основна: 6, с.490-620; 8, с.246-323</p> <p>Допоміжна: 20, с.315-343, 353-361, 370-378</p>

	<p>Іпотека та притримання. Захист володіння майном.</p> <p>Право користування чужим майном як речове право. Сервітут: поняття, види, підстави виникнення, припинення та його захист. Суперфіцій та емфітевзис: поняття, підстави виникнення, припинення та їх захист.</p>	
	<p><i>Тема № 12. «Загальні положення про право інтелектуальної власності».</i></p>	
	<p>Поняття та зміст права інтелектуальної власності. Передумови правової регламентації відносин, пов'язаних з результатами інтелектуальної діяльності. Відмінності матеріальних об'єктів від нематеріальних. Теорії права інтелектуальної власності. Загальні риси виключних прав на нематеріальні об'єкти. Особисті немайнові права інтелектуальної власності. Майнові права інтелектуальної власності. Передання майнових прав інтелектуальної власності. Вільне використання майнових прав.</p> <p>Система виключних прав на нематеріальні об'єкти. Основні інститути права інтелектуальної власності: авторське право, суміжні права, право промислової власності, право на комерційну інформацію, тощо. Законодавство про інтелектуальну власність в Україні. Характеристика національних та міжнародних нормативних актів.</p> <p>Об'єкти авторського права. Поняття та ознаки об'єктів авторського права. Літературні та художні твори. Комп'ютерні програми. Компіляції даних. Інші твори. Обсяг правової охорони об'єктів авторського права.</p> <p>Зміст суб'єктивного авторського права. Обмеження авторського права. Загальні положення про суб'єктивне авторське право. Момент виникнення авторського права. Особисті немайнові та майнові авторські права. Строк дій авторського права. Правові наслідки закінчення строку чинності авторського права. Загальні засади обмеження авторського права. Використання цитат. Використання творів в наукових, освітніх, культурних та соціальних цілях. Вільне відтворення бібліотеками. Вільне відтворення творів у особистих цілях.</p> <p>Суміжні права. Об'єкти суміжних прав. Суб'єкти суміжних прав. Використання суміжних прав.</p> <p>Патентне право. Поняття та ознаки об'єктів патентного права. Винахід, корисна модель, промисловий зразок. Обсяг правової охорони об'єктів патентного права. Загальні положення про суб'єктивне патентне право. Момент виникнення прав з патенту. Строк дій прав з патенту. Правові наслідки припинення дії патенту та визнання патенту недійсним.</p> <p>Право на комерційне найменування. Право на торгівельну марку. Поняття та ознаки комерційного найменування. Вимоги щодо комерційного найменування. Момент виникнення права на комерційне найменування. Строк дії. Припинення дії права на комерційне найменування. Поняття та ознаки торгівельної марки. Критерії охороноздатності торгівельної марки. Момент виникнення права на торгівельну марку. Строк дії. Припинення дії права на торгівельну марку.</p>	<p>Основна: 6, с.621-727; 8, с.324-385</p> <p>Допоміжна: 19, с.181-193; 20, с.384-431</p>

	<p><i>Тема № 13. «Загальні положення про зобов'язання».</i></p> <p>Поняття зобов'язального права і його місце в системі галузі цивільного права. Зобов'язальне правовідношення (зобов'язання). Поняття зобов'язального права в об'єктивному розумінні. Система зобов'язального права. Загальні та спеціальні норми зобов'язального права та їх співвідношення. Поняття зобов'язального правовідношення (зобов'язання). Поняття і види підстав виникнення зобов'язань. Правова класифікація зобов'язань і критерії її здійснення. Суб'єкти зобов'язань. Треті особи у зобов'язанні. Зміна осіб у зобов'язанні.</p> <p>Виконання зобов'язання. Загальні умови виконання зобов'язання. Поняття належного виконання зобов'язання. Принципи належного виконання зобов'язань. Суб'єкт, предмет, строк, місце, спосіб та валюта виконання зобов'язань. Способи забезпечення належного виконання зобов'язань: неустойка, завдаток, порука, гарантія, застава, притримання. Поняття забезпечувальних правовідносин, що спонукають до належного виконання зобов'язань (загальні ознаки). Види способів забезпечення належного виконання зобов'язань.</p> <p>Припинення зобов'язань. Правові наслідки порушення зобов'язань. Поняття і підстави припинення зобов'язань. Припинення зобов'язання належним виконанням, переданням відступного, зарахуванням зустрічних вимог, за домовленістю сторін, прощенням боргу, поєднанням боржника і кредитора в одній особі, неможливістю його виконання, смертю фізичної або ліквідацією юридичної особи. Поняття порушення зобов'язання. Правові наслідки порушення зобов'язань та їх види.</p> <p>Цивільно-правова відповідальність: поняття, умови, види. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.</p>	<p>Основна: 5, с.12-163</p> <p>Допоміжна: 21, с.11-43</p>
	<p><i>Тема № 14. «Загальні положення про договір».</i></p> <p>Цивільно-правовий договір, порядок його укладення. Поняття та види договорів. Принцип свободи договору. Публічний договір. Договір приєднання, попередній договір, договір на користь третьої особи. Форма договору. Зміст цивільно-правового договору і класифікація його умов: істотні, звичайні та випадкові умови договору. Тлумачення умов договору. Оферта. Акцепт.</p> <p>Підстави для зміни або розірвання договору.</p>	<p>Основна: 5, с.164-215</p> <p>Допоміжна: 13, с.165-173; 19, с.222-233; 21, с.53-61</p>
	<p><i>Тема № 15. «Окремі види договорів».</i></p> <p>Договір купівлі-продажу. Договір роздрібної купівлі-продажу. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків, різновиди договору купівлі-продажу.</p> <p>Договір поставки. Договір контрактації. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.</p>	<p>Основна: 5, с. 216-823</p> <p>Допоміжна: 13, с.174-200; 19, с.234-258; 21, с.68-325; 22, с.114-184</p>

	<p>Договір міни. Договір ренти. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків, види.</p> <p>Договір довічного утримання (догляду). Договір дарування. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.</p> <p>Договір найму (оренди). Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків, різновиди договору найму (оренди).</p> <p>Договір прокату. Договір найму (оренди) земельної ділянки. Договору найму (оренди) будівлі та житла. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.</p> <p>Договір позички. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.</p> <p>Договір підяду та його види. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків, різновиди договору підяду (договір побутового підяду, договір будівельного підяду, договір підяду на проектні та пошукові роботи).</p> <p>Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.</p> <p>Договір перевезення. Договір транспортного експедирування. Договір зберігання. Договір страхування. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.</p> <p>Договір доручення. Договір комісії. Договір управління майном. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.</p> <p>Договір позики, кредитний договір, договір банківського вкладу. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.</p> <p>Договір факторингу. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки</p>	
--	--	--

	<p>сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.</p> <p>Розрахунки. Загальні положення про розрахунки. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень. Розрахунки за акредитивом. Розрахунки за інкасовими дорученнями. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків.</p> <p>Загальні та відмінні риси договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Договір про комерційну концесію. Види таких договорів: ліцензійний договір, договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності, договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.</p> <p>Загальні положення про спільну діяльність. Договір простого товариства. Поняття, загальна характеристика та форма договору про спільну діяльність. Поняття договору простого товариства, вклади учасників, спільне майно, витрати та збитки учасників, припинення договору простого товариства, відповідальність учасників.</p>	
	<p><i>Тема № 16. «Недоговірні зобов'язання».</i></p> <p>Публічна обіцянка винагороди. Поняття, сторони, підстави виникнення, предмет, права та обов'язки сторін. Види.</p> <p>Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Поняття, сторони, підстави виникнення, предмет, права та обов'язки сторін.</p> <p>Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи: поняття, сторони, підстави виникнення, предмет, права та обов'язки сторін.</p> <p>Зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи: поняття, сторони, підстави виникнення, предмет, права та обов'язки.</p> <p>Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Зобов'язання, що виникають в разі створення загрози життю, здоров'ю, майну осіб: поняття, сторони, підстави виникнення, предмет, права та обов'язки сторін.</p> <p>Деліктні зобов'язання. Поняття і система деліктних зобов'язань. Суб'єкти і зміст деліктних зобов'язань. Класифікація деліктних зобов'язань. Правові умови виникнення деліктних зобов'язань: необхідні та факультативні умови виникнення деліктних зобов'язань.</p> <p>Відшкодування шкоди. Загальні положення про порядок та об'єм відшкодування заподіяної шкоди. Врахування вини потерпілого та майнового стану заподіювача шкоди в деліктних зобов'язаннях. Відшкодування шкоди, завданою особою у разі здійснення нею права на самозахист. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності. Відшкодування моральної шкоди: поняття, порядок та обсяг</p>	<p>Основна: 5, с.823-890</p> <p>Допоміжна: 19, с.259-266; 21, с.336-373; 22, с.185-208</p>

	<p>відшкодування моральної шкоди. Відшкодування шкоди, заподіяної найманим працівником установи, підприємства, організації під час виконання ним своїх трудових обов'язків. Відшкодування шкоди, заподіяної незаконними діями органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, або органами місцевого самоврядування або їхніми посадовими особами. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду. Відшкодування шкоди, завданої злочином. Відшкодування шкоди, завданої особами, що не досягли повноліття. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Відшкодування ядерної небезпеки. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я або смертю. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави (кондикційні зобов'язання). Поняття, сторони, підстави виникнення, предмет, права та обов'язки.</p>	
	<p><i>Тема № 17. «Загальні положення про спадкування».</i></p> <p>Поняття спадкування, підстави спадкування. Відкриття спадщини, місце і час відкриття спадщини. Спадкова маса. Суб'єкти спадкових правовідносин. Об'єкти спадкового правонаступництва. Права та обов'язки, які входять до складу спадщини, права та обов'язки померлого, які не успадковуються. Спадкоємці. Право на спадкування. Визначення кола спадкоємців, підстави усунення від спадкування. Спадкування права на земельну ділянку; спадкування частки у праві спільної власності; спадкування права на вклад у банку; спадкування права на відшкодування збитків, моральної шкоди та сплату неустойки. Спадкування за заповітом. Поняття заповіту. Право на заповіт, право на зміну та скасування заповіту. Суб'єкти спадкування за заповітом. Загальні вимоги до форми заповіту. Заповіт з умовою. Заповіт подружжя. Секретний заповіт. Недійсність заповіту. Посвідчення заповіту (посвідчення заповіту нотаріусами, іншими посадовими особами, посвідчення заповіту при свідках). Зміст заповіту. Види заповідальних розпоряджень: підпризначення спадкоємців, заповідальний відказ, покладення. Право на обов'язкову частку у спадщині. Спадкування за законом. Підстави спадкування за законом. Черговість спадкування за законом. Зміна черговості закликання до спадкування. Спадкування за правом представлення. Частка спадкоємців за законом у спадковому майні. Право на прийняття спадщини. Дії, які свідчать про прийняття спадщини. Оформлення права на спадщину. Строки для прийняття спадщини. Наслідки спливу строку для прийняття спадщини. Право на відмову від прийняття спадщини. Правові наслідки відмови від прийняття спадщини. Перехід права на прийняття спадщини. Подання заяви на прийняття спадщини. Прийняття спадщини особою, яка постійно проживала зі</p>	<p>Основна: 5, с.891-981</p> <p>Допоміжна: 21, с.384-415</p>

	<p>спадкодавцем. Прийняття спадщини малолітніми, неповнолітніми, недієздатними особами та особами, дієздатність яких обмежена. Свідectтво про право на спадщину. Строк видачі свідectтва про право на спадщину. Державна реєстрація права на спадщину. Внесення змін до свідectтва про право на спадщину та його анулювання. Визнання недійсним свідectтва про право на спадщину.</p> <p>Спадковий договір. Спадковий договір, його поняття. Сторони спадкового договору. Форма спадкового договору. Обов'язки набувача у спадковому договорі. Особливості спадкового договору з участю подружжя. Забезпечення виконання спадкового договору. Розірвання спадкового договору.</p>	
	<p><i>Тема № 18. «Судова влада і правосуддя в цивільних справах. Поняття, предмет цивільного процесуального права. Принципи цивільного процесуального права».</i></p>	
	<p>Форми захисту цивільних прав, свобод та інтересів фізичних осіб, юридичних осіб та інтересів держави. Поняття цивільного процесу (цивільного судочинства), його завдання та види. Стадії цивільного процесу. Поняття цивільної процесуальної форми (суть, основні риси та значення). Предмет і метод цивільного процесуального права. Джерела цивільного процесуального права. Поняття і значення принципів цивільного процесуального права, їх класифікація. Принципи диспозитивності та змагальності цивільного судочинства</p>	<p>Основна: 1, с.5-53; 2, 11-53</p> <p>Допоміжна: 14, с.13-59</p>
	<p><i>Тема № 19. «Цивільні процесуальні правовідносини. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин».</i></p>	
	<p>Поняття та елементи цивільних процесуальних правовідносин, підстави і передумови їх виникнення. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Склад суду, відводи. Поняття та види цивільної юрисдикції судів. Предметна, суб'єктна та інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність)</p>	<p>Основна: 1, с.54-68; 2, с.213-290</p> <p>Допоміжна: 14, с.60-93</p>
	<p><i>Тема № 20. «Учасники судового процесу».</i></p>	
	<p>Поняття і склад учасників справи. Сторони в цивільному процесі. Процесуальна співучасть. Треті особи в цивільному процесі. Процесуальне правонаступництво. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб. Судове представництво. Інші учасники судового процесу.</p>	<p>Основна: 1, с.69-116; 2, с.291-390</p> <p>Допоміжна: 14, с.94-171</p>
	<p><i>Тема № 21. «Доказування та докази у цивільному процесі».</i></p>	
	<p>Поняття, мета та етапи доказування у цивільному процесі. Поняття судових доказів та засобів доказування у цивільному процесі. Предмет доказування. Обов'язки доказування і подання доказів. Підстави звільнення від доказування. Належність, допустимість, достатність і достовірність доказів. Класифікація доказів. Показання свідків. Письмові докази. Електронні докази. Речові докази. Огляд доказів за їх місцезнаходженням. Огляд речових доказів, що швидко псуються. Повернення речових доказів. Висновок експерта. Забезпечення доказів.</p>	<p>Основна: 1, с.133-181; 2, с.497-515</p> <p>Допоміжна: 14, с.172-210; 23, с.131-165</p>
	<p><i>Тема № 22. «Процесуальні строки. Судові витрати. Заходи процесуального примусу».</i></p>	

	Процесуальні строки: поняття, види, порядок обчислення та наслідки пропущення процесуальних строків. Поняття та види судових витрат. Попереднє визначення суми судових витрат, їх забезпечення та попередня оплата. Судовий збір: порядок обчислення та сплати. Витрати, що пов'язані з розглядом справи. Розподіл судових витрат між сторонами. Заходи процесуального примусу: поняття, види, підстави та порядок застосування.	Основна: 1, с.182-208; 2, с.424-473 Допоміжна: 14, с.245-260, 272-316; 23, с.166-188
	<i>Тема № 23. «Позов. Відкриття провадження у справі».</i>	
	Право на судовий захист. Поняття і сутність позовного провадження. Поняття позову та його елементи. Види позовів. Пред'явлення позову. Позовна заява та її реквізити. Об'єднання та роз'єднання кількох позовних вимог. Право на судовий захист відповідача. Заперечення відповідача проти позову. Зустрічний позов. Мирова угода. Зміна позову. Відмова від позову. Визнання позову. Забезпечення позову. Відкриття провадження у справі. Підстави для відмови у відкритті провадження. Залишення позовної заяви без руху. Повернення заяви.	Основна: 1, с.209-242; 2, с.516-554 Допоміжна: 14, с.317-370; 16, с.52-75
	<i>Тема № 24. «Підготовче провадження. Розгляд справи по суті».</i>	
	Поняття та значення підготовчого провадження. Попереднє судове засідання. Письмові заяви учасників справи. Судові виклики і повідомлення. Поняття і значення стадії розгляду справи по суті. Судове засідання. Фіксування цивільного процесу. Підстави і наслідки відкладення розгляду справи, оголошення перерви в розгляді справи. Зупинення провадження у справі. Закриття провадження по справі та залишення заяви без розгляду. Розгляд справ у порядку спрощеного позовного провадження	Основна: 1, с.243-281; 2, 554-624 Допоміжна: 14, с.371-422; 16, с.23-51
	<i>Тема № 25. «Судові рішення. Заочний розгляд справи».</i>	
	Поняття та види судових рішень. Порядок ухвалення судових рішень та постановлення ухвал, їх форма. Видача або направлення копій судового рішення учасникам справи. Вимоги, яким повинно відповідати судове рішення. Зміст судового рішення як процесуального документа. Засоби усунення недоліків рішення судом, який його постановив. Законна сила судового рішення. Умови та порядок проведення заочного розгляду справи. Заочне рішення та його перегляд.	Основна: 1, с.282-316; 2, с.625-653 Допоміжна: 14, с.423-462
	<i>Тема № 26. «Наказне провадження. Окреме провадження».</i>	
	Поняття та особливості наказного провадження. Вимоги за якими може бути виданий судовий наказ. Судовий наказ та його скасування. Загальна характеристика окремого провадження в цивільному судочинстві. Справи, що розглядаються в порядку окремого провадження. Процесуальні особливості судового розгляду справ окремого провадження	Основна: 1, с.317-365; 2, с.654-670, 689-820 Допоміжна: 14, с.463-548; 15, с.9-40
	<i>Тема № 27. «Перегляд судових рішень».</i>	
	Загальна характеристика апеляційного провадження. Право апеляційного оскарження та порядок його реалізації. Загальна характеристика касаційного провадження. Право касаційного оскарження та порядок його реалізації. Загальна характеристика перегляду судових рішень за нововиявленими	Основна: 1, с.366-408; 2, с.822-939 Допоміжна: 14, с.549-634;

	або виключними обставинами	16, с.111-165
	<i>Тема № 28. «Виконання судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб). Судовий контроль за виконанням судових рішень. Визнання та виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів в Україні, надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів».</i>	
	Загальна характеристика примусового виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб). Рішення суду, що звертаються до примусового виконання і виконавчі документи. Повноваження суду, щодо питань виконавчого провадження. Поворот виконання судових рішень. Судовий контроль за виконанням судового рішення. Визнання і виконання в Україні рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів. Міжнародна правова допомога у цивільних справах. Надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів	<p>Основна: 1, с.409-469; 2, 940-976</p> <p>Допоміжна: 14, с.634-750; 16, с.165-195</p>

5. Індивідуальні завдання

5.1. Теми рефератів

1. Поняття цивільного права як галузі права.
2. Предмет цивільно-правового регулювання суспільних відносин.
3. Метод цивільно-правового регулювання суспільних відносин, його особливості.
4. Функції цивільного права.
5. Принципи цивільного права.
6. Система цивільного права.
7. Поняття цивільного права як науки та навчальної дисципліни.
8. Цивільне право та цивільне законодавство. Загальні засади цивільного законодавства.
9. Акти цивільного законодавства, їх система.
10. Дія актів цивільного законодавства у часі, просторі та за колом осіб.
11. Акти цивільного законодавства і договір. Звичай. Міжнародний договір, який регулює цивільні відносини, як частина національного цивільного законодавства України.
12. Співвідношення загального і спеціального законодавства. Аналогія закону і аналогія права.
13. Правове значення судової практики, роз'яснень вищих судових інстанцій, та норм моралі.
14. Поняття та особливості цивільних правовідносин. Класифікація цивільних правовідносин та її правове значення
15. Елементи цивільних правовідносин та їх зміст.
16. Об'єкти та суб'єкти цивільних правовідносин.
17. Поняття та значення підстав (юридичних фактів) виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин. Юридичний склад.

18. Класифікація юридичних фактів.
19. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків.
20. Поняття права на захист цивільних прав та інтересів.
21. Поняття фізичної особи.
22. Правоздатність фізичної особи.
23. Цивільна дієздатність фізичних осіб, зміст та її види.
24. Обмеження та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи
25. Визнання фізичної особи недієздатною та поновлення в дієздатності.
26. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою.
27. Оголошення фізичної особи померлою.
28. Індивідуалізація фізичної особи.
29. Акти цивільного стану.
30. Фізична особа-підприємець.
31. Поняття, цілі та значення опіки та піклування.
32. Суб'єкти опіки та піклування.
33. Поняття, ознаки та значення юридичних осіб.
34. Вчення про юридичні особи.
35. Види юридичних осіб.
36. Способи створення юридичної особи.
37. Цивільна правоздатність та дієздатність юридичної особи.
38. Філії та представництва юридичної особи.
39. Відповідальність юридичних осіб.
40. Індивідуалізація юридичної особи.
41. Припинення юридичної особи.
42. Поняття та види підприємницьких товариств.
43. Участь держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних правовідносинах.
44. Відповідальність за зобов'язаннями держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад.
45. Поняття і види об'єктів цивільних прав.
46. Вчення про об'єкти цивільних прав.
47. Оборотоzдатність об'єктів цивільних прав.
48. Речі як об'єкти цивільних прав.
49. Класифікація речей та її правове значення.
50. Оборотоzдатність речей в цивільному праві.
51. Майно як особливий об'єкт цивільних прав.
52. Гроші (грошові кошти). Валютні цінності.
53. Цінні папери.
54. Поняття та особливості робіт та послуг як об'єктів цивільних прав, їх поняття та види.
55. Нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав, їх поняття та види.
56. Поняття, ознаки та значення правочинів.
57. Види правочинів.
58. Чинність правочину.
59. Тлумачення змісту правочину.

60. Недійсність правочину.
61. Поняття, підстави виникнення та види представництва.
62. Вчинення правочинів представником.
63. Довіреність.
64. Припинення представництва.
65. Поняття строку і терміну, їх значення та види.
66. Обчислення строків.
67. Поняття, сутність та значення позовної давності.
68. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.
69. Види позовної давності
70. Обчислення та перебіг позовної давності.
71. Зупинення та переривання перебігу строків позовної давності.
72. Наслідки впливу позовної давності.
73. Поняття та види особистих немайнових прав. Зміст особистого немайнового права.
74. Здійснення особистих немайнових прав.
75. Захист особистих немайнових прав.
76. Право на життя.
77. Право на охорону здоров'я.
78. Право на свободу.
79. Право на особисту недоторканість.
80. Право на сім'ю.
81. Право на опіку або піклування. Патронат.
82. Право на ім'я.
83. Право на повагу до гідності та честі.
84. Право на недоторканість ділової репутації.
85. Право на індивідуальність.
86. Право на особисте життя та його таємницю.
87. Право на інформацію.
88. Право на особисті папери.
89. Право на таємницю кореспонденції.
90. Захист інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле-, та відеозйомок.
91. Право на місце проживання.
92. Право на недоторканість житла.
93. Право на вибір роду занять.
94. Право на свободу пересування.
95. Право на свободу об'єднання.
96. Право на мирні зібрання.
97. Поняття та ознаки речового права.
98. Захист речових прав.
99. Поняття права власності та його зміст.
100. Право власності Українського народу.
101. Право приватної власності.
102. Право державної власності.

103. Право комунальної власності.
104. Підстави набуття права власності.
105. Момент виникнення права власності у набувача.
106. Здійснення права власності.
107. Право власності на землю (земельну ділянку).
108. Право власності на житло.
109. Припинення права власності.
110. Поняття та види права спільної власності.
111. Здійснення права спільної власності.
112. Поняття та види захисту права власності.
113. Речово-правові способи захисту права власності.
114. Зобов'язально-правові та інші способи захисту права власності.
115. Право володіння чужим майном як речове право.
116. Право користування чужим майном як речове право
117. Поняття права інтелектуальної власності.
118. Система виключних прав на нематеріальні об'єкти.
119. Зміст права інтелектуальної власності.
120. Здійснення права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам.
121. Захист права інтелектуальної власності.
122. Об'єкти авторського права.
123. Зміст суб'єктивного авторського права.
124. Обмеження авторського права.
125. Суміжні права.
126. Об'єкти патентного права.
127. Зміст суб'єктивного патентного права.
128. Право на комерційне найменування.
129. Право на торговельну марку.
130. Поняття зобов'язального права і його місце в системі галузі цивільного права.
131. Зобов'язальне правовідношення (зобов'язання).
132. Суб'єкти зобов'язань. Треті особи у зобов'язанні.
133. Зміна осіб у зобов'язанні.
134. Виконання зобов'язання.
135. Способи забезпечення належного виконання зобов'язань.
136. Неустойка.
137. Завдаток.
138. Порука.
139. Гарантія.
140. Застава.
141. Притримання.
142. Припинення зобов'язань.
143. Правові наслідки порушення зобов'язань.
144. Цивільно-правова відповідальність: поняття, умови, види.
145. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.

146. Цивільно-правовий договір.
 147. Зміст цивільно-правового договору і класифікація його умов.
 148. Порядок укладення договорів.
 149. Підстави для зміни або розірвання договору.
 150. Загальні та відмінні риси договорів про передачу майна у власність.
- Види таких договорів.
151. Договір купівлі-продажу.
 152. Договір роздрібної купівлі-продажу.
 153. Договір поставки.
 154. Договір контрактації.
 155. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.
 156. Договір міни.
 157. Договір ренти.
 158. Договір довічного утримання (догляду).
 159. Договір дарування.
 160. Загальні та відмінні риси договорів про оплатне передання майна у тимчасове володіння та користування. Види таких договорів.
 161. Договір найму (оренда).
 162. Договір прокату.
 163. Договір найму (оренди) земельної ділянки.
 164. Договір найму (оренди) будівлі або іншої капітальної споруди.
 165. Договір найму (оренди) транспортного засобу.
 166. Договір найму (оренди) житла.
 167. Договір позички.
 168. Загальні та відмінні риси договорів про оплатне виконання робіт.
- Види таких договорів.
169. Договір підряду.
 170. Договір побутового підряду.
 171. Договір будівельного підряду.
 172. Договір підряду на проектні та пошукові роботи.
 173. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт.
 174. Загальні положення про договори з надання послуг: предмет договору, умови виконання. Загальні та відмінні риси договорів про надання послуг. Види таких договорів.
 175. Договір перевезення.
 176. Договір транспортного експедирування.
 177. Договір зберігання.
 178. Договір страхування.
 179. Договір доручення.
 180. Договір комісія.
 181. Договір управління майном.
 182. Договір позики, кредитний договір, договір банківського вкладу.
 183. Договір банківського рахунку.

184. Договір факторингу.
185. Розрахунки. Загальні положення про розрахунки.
186. Загальні та відмінні риси договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.
187. Договір про комерційну концесію.
188. Загальні положення про спільну діяльність.
189. Просте товариство.
190. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу.
191. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу.
192. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.
193. Рятуння здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.
194. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.
195. Деліктні зобов'язання.
196. Правові умови виникнення деліктних зобов'язань.
197. Загальні положення про порядок та обсяг відшкодування заподіяної шкоди.
198. Відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності.
199. Відшкодування моральної шкоди.
200. Відшкодування шкоди, заподіяної найманим працівником установи, підприємства, організації під час виконання ним своїх трудових обов'язків.
201. Відшкодування шкоди, заподіяної незаконними діями органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, або органами місцевого самоврядування або їхніми посадовими особами.
202. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду.
203. Відшкодування шкоди, завданої злочином.
204. Відшкодування шкоди, завданої особами, що не досягли повноліття та недієздатними особами.
205. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Відшкодування ядерної небезпеки.
206. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я або смертю.
207. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).
208. Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави (кондикційні зобов'язання).
209. Поняття спадкування, підстави спадкування. Відкриття спадщини, місце і час відкриття спадщини.
210. Спадкова маса.
211. Суб'єкти спадкових правовідносин.
212. Об'єкти спадкового правонаступництва.

213. Спадкування за заповітом.
214. Посвідчення заповіту.
215. Зміст заповіту.
216. Види заповідальних розпоряджень.
217. Право на обов'язкову частку у спадщині.
218. Спадкування за законом.
219. Право на прийняття спадщини.
220. Дії, які свідчать про прийняття спадщини.
221. Виконання заповіту.
222. Оформлення права на спадщину.
223. Спадковий договір.
224. Місце цивільного процесу в правовій системі України.
225. Міжнародні джерела цивільного процесу України.
226. Принцип диспозитивності цивільного процесу.
227. Процесуальна співучасть.
228. Види представництва.
229. Повноваження адвоката у цивільному процесі.
230. Класифікація доказів.
231. Письмові докази.
232. Речові докази.
233. Експертиза у цивільному процесі.
234. Витрати, пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів та проведенням судових експертиз.
235. Заходи процесуального примусу.
236. Розгляд заяви про забезпечення позову та виконання ухвали про забезпечення позову.
237. Види позовів та їх особливості.
238. Мирова угода у цивільному процесі.
239. Умови відкриття провадження по справі.
240. Попереднє судове засідання.
241. Судове засідання та його складові частини.
242. Закриття провадження у справі.
243. Виправлення недоліків судового рішення.
244. Законна сила судового рішення (судового наказу та ухвали).
245. Ухвали суду першої інстанції.
246. Справи про усиновлення.
247. Справи про надання психіатричної допомоги у примусовому порядку.
248. Судовий наказ. Скасування судового наказу.
249. Право на апеляційне оскарження та процесуальний порядок його реалізації.
250. Стадії апеляційного провадження.
251. Повноваження суду касаційної інстанції.
252. Постанови суду касаційної інстанції та їх законна сила.
253. Стадії провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами.

- 254. Оскарження ухвали суду про відмову у задоволенні заяви про перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами.
- 255. Повноваження суду щодо питань виконавчого провадження.
- 256. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби.
- 257. Відновлення втраченого судового провадження.
- 258. Процесуальні права та обов'язки іноземних осіб, які беруть участь у цивільному процесі України.
- 259. Міжнародні угоди про правову допомогу у цивільних справах.
- 260. Визнання і виконання в Україні рішень іноземних судів.

6. Методи навчання

Метою курсу є засвоєння теоретичних проблем науки цивільного права та цивільного процесу, основних положень чинного законодавства, а також практики його застосування.

Аудиторні заняття проводяться у формі лекційних, семінарських та практичних занять. Лекційні заняття проводяться із використанням мультимедійних презентацій. Семінарські та практичні заняття розраховані на активне залучення здобувачів вищої освіти до дискусії навколо попередньо визначених тем, що передбачає проведення ділових ігор, вирішення ситуативних завдань, виступи з рефератами тощо. Під час проведення практичних занять передбачено вирішення практичних завдань, складання процесуальних документів.

Самостійне оволодіння та поглиблення знань полягає у вивченні рекомендованої навчальної та теоретичної літератури, а також нормативно-правових актів. Обсяг, зміст і форма індивідуальної роботи з здобувачами вищої освіти визначаються викладачем. Це може бути складання конспекту за питаннями окремої теми, участь у науковому дослідженні, написання реферату, наукової роботи чи статті, участь у науково-практичній конференції студентського наукового товариства тощо.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль у формі екзамену

1. Поняття цивільного права як галузі права. Місце цивільного права в системі права України.
2. Предмет та метод цивільно-правового регулювання суспільних відносин.
3. Функції та принципи цивільного права.
4. Система цивільного права.
5. Акти цивільного законодавства, їх система. Дія актів цивільного законодавства у часі, просторі та за колом осіб.
6. Акти цивільного законодавства і договір. Звичай. Аналогія закону і аналогія права.
7. Поняття та особливості цивільних правовідносин, їх класифікація.
8. Елементи цивільних правовідносин.
9. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних прав та обов'язків.
10. Поняття фізичної особи. Правоздатність фізичної особи. Цивільна дієздатність фізичних осіб, зміст та її види.
11. Обмеження та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною та поновлення в дієздатності.
12. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Оголошення фізичної особи померлою.
13. Поняття, цілі та суб'єкти опіки та піклування. Встановлення опіки та піклування.
14. Поняття, ознаки та види юридичних осіб.
15. Цивільна правоздатність та дієздатність юридичної особи. Відповідальність юридичних осіб.
16. Створення та припинення юридичної особи.
17. Участь держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних правовідносинах.
18. Поняття і види об'єктів цивільних прав. Оборотоzдатність об'єктів цивільних прав.
19. Речі як об'єкти цивільних прав, їх класифікація.
20. Гроші (грошові кошти). Валютні цінності. Цінні папери.
21. Нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав, їх поняття та види.
22. Поняття та види правочинів.
23. Недійсність правочину.
24. Поняття та підстави виникнення представництва. Правочини, які може вчиняти представник.
25. Види представництва.
26. Припинення представництва.
27. Поняття строку і терміну, їх види. Обчислення строків.
28. Поняття, сутність та види позовної давності. Обчислення та перебіг позовної давності.

29. Поняття та види особистих немайнових прав. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.

30. Здійснення та захист особистих немайнових прав.

31. Поняття права власності та його зміст.

32. Підстави набуття права власності. Здійснення та припинення права власності.

33. Поняття, види права спільної власності. Здійснення права спільної власності.

34. Поняття та види захисту права власності.

35. Речові права на чуже майно.

36. Поняття та зміст права інтелектуальної власності. Система виключних прав на нематеріальні об'єкти.

37. Авторське право і суміжні права.

38. Право промислової власності.

39. Поняття зобов'язального права і його місце в системі галузі цивільного права. Зобов'язальне правовідношення (зобов'язання).

40. Виконання зобов'язання. Способи забезпечення належного виконання зобов'язань.

41. Припинення зобов'язань. Правові наслідки порушення зобов'язань.

42. Цивільно-правова відповідальність: поняття, умови, види.

43. Поняття та види договорів.

44. Зміст цивільно-правового договору і класифікація його умов. Форма договору.

45. Укладення, зміна та розірвання договору.

46. Загальна характеристика договорів про передачу майна у власність. .

47. Загальна характеристика договорів про передання майна у тимчасове володіння та користування.

48. Загальна характеристика договорів про виконання робіт.

49. Загальна характеристика договорів з надання послуг.

50. Загальна характеристика договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Договір про комерційну концесію.

51. Договір про спільну діяльність. Просте товариство.

52. Загальна характеристика недоговірних зобов'язань.

53. Недоговірні зобов'язання, що виникають з правомірних дій.

54. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи

55. Деліктні зобов'язання. Поняття і система деліктних зобов'язань.

56. Відшкодування шкоди. Загальні положення про порядок та об'єм відшкодування заподіяної шкоди.

57. Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави (кондикційні зобов'язання).

58. Поняття спадкування, підстави спадкування. Відкриття спадщини, місце і час відкриття спадщини.

59. Спадкова маса. Суб'єкти спадкових правовідносин. Об'єкти спадкового правонаступництва.
60. Спадкування за заповітом.
61. Спадкування за законом
62. Здійснення спадкових прав.
63. Форми захисту цивільних прав, свобод та інтересів фізичних осіб, юридичних осіб та інтересів держави.
64. Поняття цивільного процесу (цивільного судочинства), його завдання та види. Стадії цивільного процесу.
65. Поняття цивільної процесуальної форми (суть, основні риси та значення).
66. Предмет і метод цивільного процесуального права. Джерела цивільного процесуального права.
67. Поняття і значення принципів цивільного процесуального права, їх класифікація. Принципи диспозитивності та змагальності цивільного судочинства
68. Поняття та елементи цивільних процесуальних правовідносин, підстави і передумови їх виникнення.
69. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Склад суду, відводи.
70. Поняття та види цивільної юрисдикції судів.
71. Поняття і склад учасників справи. Процесуальні права та обов'язки учасників справи.
72. Сторони в цивільному процесі. Процесуальна співучасть.
73. Треті особи в цивільному процесі.
74. Процесуальне правонаступництво.
75. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.
76. Судове представництво.
77. Інші учасники судового процесу.
78. Поняття, мета та етапи доказування у цивільному процесі.
79. Поняття судових доказів та засобів доказування у цивільному процесі.
80. Предмет доказування.
81. Обов'язки доказування і подання доказів. Підстави звільнення від доказування.
82. Належність, допустимість, достатність і достовірність доказів. Класифікація доказів.
83. Показання свідків.
84. Письмові докази.
85. Електронні докази.
86. Речові докази. Огляд доказів за їх місцезнаходженням. Огляд речових доказів, що швидко псуються. Повернення речових доказів.
87. Висновок експерта.
88. Процесуальні строки: поняття, види, порядок обчислення та наслідки пропущення процесуальних строків.

89. Поняття та види судових витрат. Попереднє визначення суми судових витрат, їх забезпечення та попередня оплата. Розподіл судових витрат між сторонами.

90. Судовий збір: порядок обчислення та сплати. Витрати, що пов'язані з розглядом справи.

91. Заходи процесуального примусу: поняття, види, підстави та порядок застосування.

92. Право на судовий захист. Поняття і сутність позовного провадження. Поняття позову та його елементи. Види позовів.

93. Пред'явлення позову. Позовна заява та її реквізити.

94. Право на судовий захист відповідача.

95. Мирова угода. Зміна позову. Відмова від позову. Визнання позову.

96. Відкриття провадження у справі. Підстави для відмови у відкритті провадження. Залишення позовної заяви без руху. Повернення заяви.

97. Поняття та значення підготовчого провадження. Попереднє судове засідання.

98. Письмові заяви учасників справи.

99. Поняття і значення стадії розгляду справи по суті. Судове засідання.

100. Підстави і наслідки відкладення розгляду справи, оголошення перерви в розгляді справи. Зупинення провадження у справі.

101. Закінчення справи без ухвалення судового рішення.

102. Розгляд справ у порядку спрощеного позовного провадження

103. Поняття та види судових рішень. Вимоги, яким повинно відповідати судове рішення.

104. Порядок ухвалення судових рішень та постановлення ухвал, їх форма. Видача або направлення копій судового рішення учасникам справи.

105. Зміст судового рішення як процесуального документа.

106. Засоби усунення недоліків рішення судом, який його постановив.

107. Законна сила судового рішення.

108. Умови та порядок проведення заочного розгляду справи. Заочне рішення та його перегляд.

109. Поняття та особливості наказного провадження. Вимоги за якими може бути виданий судовий наказ.

110. Судовий наказ та його скасування.

111. Загальна характеристика окремого провадження в цивільному судочинстві. Процесуальні особливості судового розгляду справ окремого провадження

112. Загальна характеристика апеляційного провадження. Право апеляційного оскарження та порядок його реалізації.

113. Загальна характеристика касаційного провадження. Право касаційного оскарження та порядок його реалізації.

114. Загальна характеристика перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.

115. Загальна характеристика примусового виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб). Рішення суду, що звертаються до примусового виконання і виконавчі документи.

116. Повноваження суду, щодо питань виконавчого провадження.

117. Поворот виконання судових рішень.

118. Судовий контроль за виконанням судового рішення.

119. Визнання і виконання в Україні рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів. Міжнародна правова допомога у цивільних справах.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських та практичних занять;
- Рівня знань та якості виконання контрольних робіт;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок курсантом (студентом, слухачем) з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи,

отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Курсант (студент, слухач), який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за семестр} \end{array} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках курсантів (студентів, слухачів), залікових книжках. **Присутність курсантів (студентів, слухачів) на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо курсант (студент, слухач) не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності курсантів (студентів, слухачів), становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість балів (перед} \\ \text{підсумковим контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим контролем} \end{array}$$

Курсант (студент, слухач), який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (екзамен, залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (екзамену, заліку) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється навчально-науковими інститутами (факультетами). Незадовільні

оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Курсантам (студентам, слухачам), які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Курсанти (студенти, слухачі), які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Університету. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Університету.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі підсумкового контролю (екзамену чи заліку), то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\frac{\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни}}{2} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр}}{1} + \frac{\text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{1}$$

Вимоги до здобувачів вищої освіти щодо засвоєння змісту навчальної дисципліни

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 3 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, вирішити практичне завдання (за вибором викладача, який проводить семінарські та практичні заняття)	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
			Оцінка	Пояснення
97 – 100	Відмінно ("зараховано")	A		„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
94-96				
90-93				
85 – 89	Добре ("зараховано")	B		„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
80-84				
75 – 79				
70 – 74	Задовільно ("зараховано")	C		„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
65-69				
60 – 67				
40–59	Незадовільно („не зараховано")	D		„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
21-39				
1–20				
40–59	Незадовільно („не зараховано")	E		„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
21-39				
1–20				
40–59	Незадовільно („не зараховано")	F		„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-39				
1–20				
40–59	Незадовільно („не зараховано")	F		„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки
21-39				
1–20				

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

10.1. Рекомендована література

10.1.1. Основна

1. Васильєв, С.В. Цивільний процес: підручник. Київ: Правова єдність: Алерта, 2019. 505 с.
2. Курс цивільного процесу: підручник / В. А. Бигун та ін; за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 1352 с.
3. Складання процесуальних документів з цивільних справ : навч. посіб. / уклад.: С.О. Котенко, В.А. Кройтор, О.І. Сліпченко. Х. : КСІЛОН, 2012. 146 с.
4. Цивільне право: підручник: у 2 ч. Ч. 2. / за заг. ред. В.А. Кройтора та Є.О. Мічуріна. Х.: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2013. 816 с.
5. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. Ч. 2. Особлива / за ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.). К.: Видавництво Ліра-К, 2018. 996 с.
6. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. Ч. 1. Загальна / за ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.). К.: Видавництво Ліра-К, 2018. 736 с.
7. Цивільне право України. Особлива частина: підручник / О.Є. Аврамова та ін. Київ: Ліра-К, 2016. 1022 с.
8. Цивільне право України: навчальний посібник: у 2 ч. Ч.1 / за заг. ред. канд. юрид. наук, проф. В.А. Кройтора, канд. юрид. наук, доц. Кухарева О.Є., канд. юрид. наук, доц. Ткалича М.О. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2016. 384 с.
9. Цивільне право України: навчальний посібник: у 2 ч. Ч.2 / за заг. ред. канд. юрид. наук, проф. В.А. Кройтора, канд. юрид. наук, доц. Кухарева О.Є., канд. юрид. наук, доц. Ткалича М.О. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2016. 352 с.
10. Цивільне право. Частина 1: навч. посіб. для підготовки до державного іспиту / за заг. ред. канд. юрид. наук, проф. В.А. Кройтора та канд. юрид. наук, доц. О.Є Кухарева. Х.: Золота миля, 2013. 400 с.
11. Цивільне право України. У двох частинах. Частина 2: навч. посіб. для підготовки до державного іспиту / за заг. ред. канд. юрид. наук, проф. В.А. Кройтора та канд. юрид. наук, доц. О.Є Кухарева. Харків: Діса плюс, 2015. 372 с.
12. Цивільне право України. Особлива частина: підручник / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнєцової, Р.А. Майданика. 5-те вид., стер. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 1173 с.
13. Цивільне право України. Загальна частина : підручник за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнєцової, Р.А. Майданика. 5-те вид., стер. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 973 с.

14. Цивільне право України. Частина перша : посіб. для підгот. до іспитів / В. І. Борисова, К. Ю. Іванова, Б. П. Карнаух, Ю. Є. Ходико ; за заг. ред. В. І. Борисової. – Харків : Право, 2019. 248 с.
15. Цивільне право України. Частина друга : посіб. для підгот. до іспитів / В. І. Борисова, К. Ю. Іванова, Б. П. Карнаух, Ю. Є. Ходико ; за заг. ред. В. І. Борисової. – Харків : Право, 2019. 242 с.
16. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути : монографія / В.В. Комаров та ін. Харків: Право, 2016. 847 с.
17. Цивільний процес: навч. посіб. / К. В. Гусаров та ін. Харків: Право, 2020. 388 с.

10.1.2 Допоміжна

1. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / За ред. О.В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1199 с.
2. Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / За ред. О.В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 891 с.
3. Ізарова І. О. Науково-практичний коментар до цивільного процесуального законодавства Європейського Союзу: перші загальноєвропейські процедури розгляду і вирішення цивільних та комерційних справ транскордонного характеру — видачі Європейського судового наказу й вирішення дрібних спорів. Частина 1 / І. О. Ізарова ; пер. з англ. І. О. Ізарової, А. В. Сизової. Київ: ВД «Дакор», 2016. 308 с.
4. Ізарова І. О., Ханік-Посполітак Р.Ю. Цивільний процес України : навчальний посібник / І. О. Ізарова, Р. Ю. Ханік-Посполітак. 2-е вид., перероб. і доп. Київ : Дакор, 2018. 275 с.
5. Кройтор В.А. Принципи цивільного судочинства та їх система: проблеми сучасної теорії і практики: монографія. Харків: Право, 2020. 671 с.
6. Мічурін Є. О., Шишка О. Р. Цивільне право. Альбом схем : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1 / Є. О. Мічурін, О. Р. Шишка. – Вид. 5-те, перероб. – Харків : Право, 2018. – 232 с.
7. Мічурін Є.О., Шишка О.Р. Цивільне право. Альбом схем : навч. посіб. : у 2 ч. Ч.2. Вид. 5-те, перероб. Харків: Право, 2018. 222 с.
8. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. Том 1 / за ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнєцової, В. В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 752 с.
9. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. Том 2 / за ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнєцової, В. В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 1048 с.
10. Питання цивільного права та процесу в практиці діяльності органів внутрішніх справ : монографія / за заг. ред. В.А. Кройтора. Харків: Золота миля, 2013. 148 с.
11. Порівняльний цивільний процес: навчально-методичний посібник / Т. В. Заварза, С. М. Бервено, Л. В. Новікова, К. М. Тоцька. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 156 с.

URL: <https://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2018-928/Zavarza.pdf>
(дата звернення: 20.08.2023)

12. Сучасні проблеми цивільного права та процесу : навч. посіб. / С.О. Сліпченко та ін.; за ред. Ю.М. Жорнокуя та Л.В. Красицької. Харків: Право, 2017. 808 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6469/Suchasni%20problemy%20tsyvilnoho%20prava%20ta%20protsesu_navch%20posib_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 20.08.2023)

13. Терещук Г.А. Цивільне право. Конспект лекцій. Луцьк: ЛНТУ, 2017. - 267 с. URL: http://lutsk-ntu.com.ua/sites/default/files/civilne_pravo_lekciyi.pdf
(дата звернення: 20.08.2023)

14. Цивільний процес України: підручник / за ред. В. О. Кучера. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. 768 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/453>
(дата звернення: 20.08.2023)

15. Цивільно-процесуальні документи у наказному та окремому провадженнях (зразки оформлення) : навч.-метод. посіб. / за ред. В. О. Кучера. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 191 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3035> (дата звернення: 20.08.2021)

16. Цивільно-процесуальні документи у позовному провадженні (зразки оформлення) : навч.-метод. посіб. / Р.Я. Демків та ін. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 212 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/2629> (дата звернення: 20.08.2023)

17. Цивільне право України. У двох частинах. Частина 1. Навчальний посібник / за заг. ред. канд. юрид. наук, проф. В. А. Кройтора, канд. юрид. наук, доц. Кухарева О. Є., канд. юрид. наук, доц. Ткалича М.О. Запоріжжя, 2016. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10201/Tsyvilne%20pravo%20Ukrainy_1_Navch%20posib_Kroitro_Kukhariev_Tkalych_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 20.08.2023)

18. Парасюк М.В., Парасюк В.М., Грабар Н.М. Цивільне право України (загальна частина) (у схемах та таблицях): навч. посіб. Львів : Растр-7, 2020. 364 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3289> (дата звернення: 20.08.2023)

19. Цивільне право та процес: підготовка до іспиту : навч. посіб. / Резворович К. Р. та ін. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 295 с. URL: <http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/5075/1/%D0%A6%D0%B8%D0%B2.%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81.%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%20%D1%96%D1%81%D0%BF%D0%B8%D1%82%D1%83%D0%9C%D0%90%D0%9A%D0%95%D0%A2.pdf> (дата звернення: 20.08.2023)

20. Цивільне право України: підручник: в 2 т. Т. 1 / за ред. Г.Б. Яновицької, В.О. Кучера. Львів: «Новий Світ-2000», 2014. 444 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/452> (дата звернення: 20.08.2023).

21. Цивільне право України: підручник: в 2 т. Т. 2 / за ред. Г.Б. Яновицької, В.О. Кучера. Львів: «Новий Світ-2000», 2014. 428 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/452> (дата звернення: 20.08.2023).

22. Цивільне право України (у запитаннях та відповідях): Навчальний посібник: Практикум / за ред. В. К. Матвійчука, І. С. Тімуша. К.: ВНЗ «Національна академія управління», 2013. 348 с. URL: <https://www.nam.kiev.ua/files/publications/978-966-8406-62-1-pos.pdf> (дата звернення: 20.08.2023).

23. Цивільний процес (загальна частина) : навч. посібник. 2-е вид., доп. і перероб. / кол. авт. ; кер. авт. кол. к.ю.н., доц. А.В. Коваленко. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 192 с URL: <http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/511/1/%D0%A6%D0%B8%D0%B2%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81.pdf> (дата звернення: 20.08.2023).

24. Цивільний процесуальний кодекс України : наук.-практ. коментар / за заг. ред. д.ю.н., професора, академіка Академії наук вищої школи України М. М. Ясинка. Київ: Правова єдність: Алерта, 2020. 809 с.

10.2. Інформаційні ресурси

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховний Суд <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>
2. Верховна Рада України <http://zakon.rada.gov.ua/laws>
3. Касаційний цивільний суд https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/kas_cil/
4. Судова влада України <https://court.gov.ua/>
5. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://reyestr.court.gov.ua/>
6. Рішення Європейського Суду з прав людини https://minjust.gov.ua/cat_9329
7. Міністерство юстиції України <https://minjust.gov.ua/> <https://minjust.gov.ua/>

10.3. Нормативно-правові акти. Судова практика

1. Конституція України. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 20.08.2023).

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: ратифікована Законом № 475/97-ВР від 17.07.1997. Дата оновлення: 02.10.2013 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 20.08.2023).

3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. Дата оновлення: 14.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 20.08.2023).

4. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 20.08.2023).

5. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV Дата оновлення: 14.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 20.08.2023).
6. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 № 2947-III. Дата оновлення: 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 20.08.2023).
7. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III Дата оновлення: 20.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 20.08.2023).
8. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. Дата оновлення: 01.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 20.08.2023).
9. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 № 2398-VI. Дата оновлення: 27.05.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17#Text> (дата звернення: 20.08.2023).
10. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину не законними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду: Закон України від 01.12.1994 № 266/94-ВР. Дата оновлення: 10.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/94-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 20.08.2023).
11. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 20.08.2023).
12. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 № 3674-VI. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text> (дата звернення: 20.08.2023).
13. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 № 2709-IV. Дата оновлення: 14.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15> (дата звернення: 20.08.2023).
14. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. Дата оновлення: 02.12.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15> (дата звернення: 20.08.2023).
15. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII. Дата оновлення: 29.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text> (дата звернення: 29.08.2023).
16. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 № 1701-IV. Дата оновлення: 01.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15> (дата звернення: 20.08.2023).
17. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12> (дата звернення: 20.08.2023).
18. Дайджести судової практики Великої Палати Верховного Суду. URL:

<https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diyalnosti/analiz/>

19. Огляди судової практики касаційних судів. URL:
<https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diyalnosti/analiz/>